

UTDYPING – TILLEGG TIL REVIDERT PROSJEKTBEKRIVELSE - 10.5.2010

PSYKOFYSISK TILNÆRMING OG MÅLSETTING

Gjennom utdanning og praktisk kunstnerisk virksomhet blir ulike tilnærminger prøvet ut (tekniske, musikalske, retoriske, formmessige, stilmessige, fysiske, emosjonelle, psykologiske osv.) og automatisert. Under sceniske fremføringer skiller det ikke mellom utøverens tanker (selvbilde, forestillinger, mental fokus), kroppsbruk (kroppsbevissthet, gestikk, bevegelser) og de følelsesmessige prosessene (selvfølelse, stemninger, innlevelse) - alt dette fungerer som uttryksmessige helheter. De ulike funksjonene bearbeides, samles knippevis og automatiseres slik at de kan foregå med størst mulig naturlighet og virtuositet på scenen, og de avspeiler sannhetsgehalten eller ektheten i de ulike uttrykkene i det kunstneriske forløp. Erfaringene benyttes og berikes ved enhver senere innstuderingsprosess, men samtidig som profesjonaliteten og yrkes stoltheten øker, kan det bli problematisk å endre på disse sammenføyde funksjonene og påse at man bevarer kunstnerisk frihet i utøvelsesøyeblikkene.

I løpet av stipendiatperioden vil jeg se nærmere på disse innstuderingsprosessene, undersøke hva de funksjonelle knippene består av, plukke dem fra hverandre, bearbeide ulike funksjoner og vurdere alternative automatiseringsprosesser. Med bistand av instruktører med ulik bakgrunn og med den tverrfaglige ressursgruppens hjelp, regner jeg med å avdekke delfunksjoner som med fordel kan føyes til eller tas ut av mine egne funksjonelle knipper. Alle deler av den kunstneriske prosessen vil bli gjenstand for nærmere undersøkelse, og jeg har valgt å kalle dette for *en psykofysisk tilnærming*.

Jeg vil understreke at det er et vesentlig skille mellom utforskningen som dette stipendiatprosjektet innebærer, og en normal innstuderingsvirksomhet. Stipendiatprosjektet skal også gi dybdekunnskap på tvers av faglig tilhørighet. Derfor er viktig å ikke forankre fremdriftsplanen til et bestemt tema eller et bestemt repertoar.

I motsetning til vanlig innstudering vil prosjektet innebære:

- prosessorientert arbeid
- systematisk innhenting av tverrfaglige tilbakemeldinger
- bearbeiding og adaptering av disse over lang tid
- inkludering av personlige begrensninger som et tema for bearbeidelse
- psykofysiske øvelser og automatiseringsprosesser
- utvidelse av tverrfaglig innsikt ved å oppsøke kunstutstillinger, konserter og forestillinger (opera, dans og teater) og ved å lese relevant faglitteratur
- å se det sanglige ståstedet i en kunsthistorisk kontekst
- å gå opp spor som andre utøvere kan relatere seg til / ha nytte av
- å fastslå om denne arbeidsmetoden / tilnærmingen er egnet til å trenge dypere inn i det kunstneriske materialet man ønsker å arbeide med
- å forbedre formidlingsevnen og øke den kunstneriske friheten på scenen

FREMDRIFTSPLAN

Visninger

Hvert semester vil jeg foreta jeg en utforskningsstudie som resulterer i:

- en 15 minutters visning (fremføring av et program)
- et påfølgende 2 timers tverrfaglig ressursgruppemøte

Intensjonen er at hver visning skal ta opp impulser fra min innsamlede kunnskap og temaer fra det foregående ressursgruppemøtet. Tematisk kunstnerisk materiale knyttes til de ulike prosessene jeg til enhver tid arbeider med, og repertoaret fastsettes når det er hensiktsmessig. Til sammen regner jeg med å gjennomgå 6 slike "feedbackloops" i løpet av stipendiatperioden.

Første og andre semester

Den første visningen fant sted på Kunsthøgskolen i Oslo den 28.1.2010 i samarbeid med operaregissør Veselina Manolova og pianist Jan Bjørnar Sture. Forberedelsen og visningen fremsto et naturlig startpunkt for stipendiatarbeidet, og ga rom for drøfting av den tradisjonelle sangertilnærmingen til fremføring av operaer og romanser (med verker av Mozart, Hindemith, Schubert og Mussorgskij). Den tverrfaglige samlingen var interessant, men ga meg lite faglig tilførsel eller utvidet forståelse. Jeg har derfor brukt våren 2010 til å forberede mer konkrete spørsmål til kommende ressursgruppemøter, og til lete etter tverrfaglig ekspertise som også innehar klassisk musikalsk kompetanse og forståelse. Jeg ser at innhenting av kompetanse som kan tilføre prosjektet fremdrift vil bli et viktig tema.

Jeg har funnet det naturlig å starte med faglig fordypning og utforskning av kroppslige og fysiologiske aspekter og problemstillinger: bla. anatomi, vokalteknikk og akustikk, og jeg fortsetter med dette gjennom resten av semesteret. Fagekspertisen som nå er inne i bildet er:

- Master trener i Gyrotonic Jan de Miranda i Oslo
- Doktor philos Berit Bunkan i Oslo
- Stemmeforsker Emeritus Johan Sundberg ved Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm
- Svein Bjørkøy professor i sang ved Norges musikkhøgskole i Oslo
- Jan Sødal (operasanger og sangpedagog)
- Jan Tro (musiker/forsker ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet i Trondheim)
- Kim Haugen (skuespiller ved Nationaltheateret i Oslo)
- Susanna Eken i København hadde dessverre ikke mulighet til å bidra, og jeg har derfor tatt kontakt med Linda Wise (regissør og stemmepedagog) ved Roy Hart Centre i Frankrike

Forberedelsene til den 2. visningen er nå i gang i samarbeid med skuespiller Kim Haugen. Vi vil se nærmere på hva hans skuespillererfaring kan tilføre utforskningen, der kroppsholdning og timing blir sentrale temaer. Visningen med påfølgende ressursgruppemøte er berammet til den 8. juni 2010 på Kunsthøgskolen i Oslo.

Tredje og fjerde semester

I tredje og fjerde semester vil jeg vektlegge emosjonelle aspekter og arbeide med Stanislavskijs og Roy Harts ideer, og jeg knytter nå til meg fagpersoner med tanke på neste semesters fordypning. Planen er å samarbeide med en danser/koreograf for å se nærmere på emosjonelle uttrykk koblet til bevegelser i rommet i forkant av 3. visning, og et samarbeide med en billedkunstner/designer for å

se nærmere på lys, farger og fokusforflytninger koblet til musikalske forløp i forbindelse med den 4. visningen. Jeg har spurt koreograf Anne Grete Eriksen og designer Stein Rokseth om å bidra til disse utforskingene.

Femte og sjette semester

I femte og sjette semester vil jeg vektlegge mentale og estetiske aspekter, og samle trådene med en skriftlig refleksjon. I forkant av den 5. visningen planlegges et samarbeide med en komponist for å undersøke hvilket spillerom nyskrevet musikk har på scenen, og på hvilken måte dette bryner seg mot etablerte tradisjoner. Jeg har spurt komponist Henrik Hellstenius om å være med på denne utforskingen, og jeg håper at han også vil ta imot min forespørsel om et utfordrende bestillingsverk. Forberedelsen til den 6. visningen vil jeg holde åpen - for eventuelle nye temaer eller for å samle trådene.

DOKUMENTASJON OG GRUNNLAG FOR DEN KUNSTNERISKE SLUTTBEDØMMINGEN

Samtlige visninger dokumenteres med videoopptak, og flere av visningene vil være åpne for kolleger, studenter og andre interesserte. Det føres referat fra arbeidet med instruktørene og fra ressursgruppens møter slik at jeg vil kunne bearbeide tilbakemeldingene systematisk over tid og innhente tilleggsekspertise når jeg finner dette nødvendig. Til tross for at jeg ikke vil spekulere i hvilke tilbakemeldinger instruktørene eller ressursgruppen vil gi, virker dette som en hensiktsmessig modell der jeg også selv kan legge føringer for tilbakemeldinger som kan være vesentlige, ikke minst i forhold til dokumentasjon av prosjektet.

Den skriftlige refleksjonen, opptakene og referatene vil bli gjort tilgjengelig for bedømningskomiteen, slik at de kan vurdere hvorvidt det har foregått en utvikling i stipendiatperioden. Jeg legger også ved Berit Bunkans ressursorienterte kroppsundersøkelse, som foretas en gang pr. år i stipendiatperioden, samt korte referater fra den virksomheten jeg finner nødvendig for å komplettere de prosessene jeg gjennomgår (trening, instruksjon, møter, studiereiser, forestillinger, seminarer, litteratur osv).

Når et gjelder kunstnerisk utforsking, oppfatter jeg det som et sentralt poeng at stipendiatene undersøker temaer som ikke er blitt tilstrekkelig belyst, og at man ikke på forhånd vet hva man vil finne. Jeg har derfor ikke lagt opp til en resultatorientert innstudering med et fastsatt repertoar, men tvert imot til et prosessorientert arbeide med meg selv som forsøksperson, der jeg fortløpende kan velge egnet kunstnerisk materiale til de ulike prosessene jeg ønsker å arbeide med. Jeg planlegger en avsluttende scenisk visning på ca. 60 minutter der dette arbeidet blir eksponert, men vet ennå ikke hva som vil være en hensiktsmessig form, hvilket repertoar som vil være best egnet for denne fremføringen eller hvilke øvrige medvirkende som skal inkluderes. Det kan være deler av tidligere visninger eller nye innslag.

Jeg går ut fra at det er selve forskningsarbeidet og de kunstneriske visningene som vil utgjøre det viktigste grunnlaget for sluttbedømmelsen, samt hvorvidt det har lyktes meg å nærme meg min egen målsetting: kunstnerisk vekst og større frihet på scenen.